

İnsan sağlığına yaklaşım, sağlık hizmetleri, çalışanların koruyucu hekimlikten yararlanma oranları kapitalist ve sosyalist düzenlerde birbirlerinden çok değişik olduğu bilinmektedir.

World Marxist Review adlı derginin Şubat 1978 tarihli sayısında gelişmiş kapitalist ülkelerde sağlık hizmetlerinin fiyatı ve çalışanlara getirdikleri parasal yükümlülükler incelenmektedir. Aşağıda, bu dergiden yayınlanan yazının kısaltılarak çevirisini sunuyoruz (*).

«Kapitalist ülkelerde özel muayenehanelerin varlığı, çalışan insanların yaşam standartlarında yıkıcı etkileri olmaktadır. Kârın başlıca amaç olduğu bu sistemde bir vatandaşın başına gelen felaket bir diğeri için zenginleşme kaynağı olabilmektedir.

İngiltere'de büyük sermayenin sözcüsü olan Financial Times gazetesinde Ekim, 1977'de yayınlanan bir yazıda, OECD'ye bağlı gelişmiş kapitalist ülkelerde sağlık hizmetlerinin altın çağını yaşadığını ileri sürüyordu. Bu genellemeyi doğrulamak için de yazı, bu ülkelerde sağlık harcamalarının artışını belirten resmî verileri sergiliyordu.

Şu da bir gerçektir ki çalışanların toplumsal koşullarını düzeltmek için inatçı bir savaşım verilen ve en eski kapitalist ülke olan İngiltere'de, sağlık hizmetleri diğer bazı Batı Avrupa ülkelerinden daha iyi olarak yürütülüyordu.

1947'de Ulusal Sağlık Hizmetlerinin başlatılmasından sonra İngiltereli işçiler parasız tıbbî tedavi görebilmektedirler. Bunlar kapitalist sistemin cömertçe sunduğu hizmetler değil, fakat çalışanların uzun süreli sınıf savaşımına bağlı olan başarılarıdır ve diğer kapitalist ülkelerde de kısmen uygulanmaktadır. Ancak tüm bunlar gelişmiş kapitalist ülkelerde görülen genel sağlık hizmetlerinin görünümünü değiştirmeye yeterli değildir.

ABD'de vatandaşların özel sağlık harcamaları 1960'da 25.900 milyon iken 1977'de 160.000 milyon dolara yükselmiştir. Yani artış 6 kezdir ve yılda kişi başına 700 dolara ulaşmaktadır.

Fakat bu sayılar ABD'de insan sağlığının daha iyi koşullarda ele alındığı anlamına alınmamalıdır. Bu artış sağlık giderlerinin hızlı bü-

*J World Marxist Review, Feb. 1978, Volume 21, No. 2, Sahife 120-122. Published by Easton, 16 King Street, London W.C. 2 and printed farleigh press (T.U.) Ltd., Watford.

yümesine bağlıdır. Somut veriler, şöyle sıralanabilir: Bir safra kesesi ameliyatı 1950'de 360 dolar, 1960'da 660 dolar, 1970'de 1,397 dolar, 1977'de ise 2,208 dolara ulaşmıştır. 1950-1977 yılları arasında hastane bakım ücretleri 10 misli artmıştır ve şimdi ortalama günde 158 dolardır. New York Times'a göre «fiyatların yılda % 15 artması ile hastane yatakları birkaç yılda günde 500 dolara tırmanacaktır. (International Herald Tribune, Mayıs 2, 1977).»

Washington'da 1977'de ABD'nin sağlık hizmetlerinin tartışıldığı bir konferansta bir konuşmacı kızının hastane bakım ücreti olarak 44.000 dolarlık bir fatura ile karşılaştığını belirtmiştir. Diğer bir örnek de New York'ta hastanede 2 ay yatan bir kişinin 22.147 dolarlık bir fatura ile karşılaşmasıdır.

Bu olguların ABD için ne kadar tipik olduğunu gösteren bir gerçek de hekim vizitesinin ortalama 125-150 dolar arasında olmuştur. Ayrıca var olmayan hastalıkları, hiçbir şikâyeti olmayan hastalarda teşhis eden hekimlerin ceplerine de milyonlarca dolar akmaktadır.

US News and World Report (Mart 28, 1977) adlı derginin de somutladığı gibi «Amerikalılar, yılda milyonlarca kişiye ağır faturalar, üzüntü ve ömür boyu yük getiren sağlık sorunları ile karşı karşıyadır. Bir kısım hekim, cerrah, laboratuvar sahibi ile eczacıların yılda bir milyar dolara yakın vergi kaçırdıkları bilinmektedir.»

Japonya'da da tıbbî hizmetin fiyatı giderek artmaktadır. 1974'te Japon klinik ve hastanelerinde tıbbî hizmet ortalama % 19, bir cerrahın vizitesi 3 misli ve çalışma saatlerinin dışında bir hekime başvuru fiyatı on misli artmıştır.

Fransa'da pek çok hekim hastalardan aldıklarıyla zengin olur. Bir devlet hastanesinin cerrahî bölümünün bir günlük ücreti 695 frank ve bunların yanında da % 10'luk hekim vizitesi, biokimyasal incelemeler ve operasyon ücretleri eklenir. Özel hastanelerde ise günde 869 frangın yanında % 10 tutarında değişik masraflar vardır. Sosyal Sigortalar'ın bunların bir kısmını karşıladığı bir gerçek olmakla birlikte ayda 12000-23000 frank kazanabilen hekimler düşündürücüdür. Karşılaştırma amacıyla yüzbinlerce Fransız işçisinin 1977'de resmî asgarî ücret olan ayda 2200 frank kazandığını belirtmekte yarar vardır.

Federal Almanya'da çalışan insanların «hastane fonu»na katkıları 1960'dan beri iki misline çıkmıştır. 1976'da ortalama ücretlerin % 12'sine ulaşıyordu. Federal Almanya'da yayınlanmakta olan gazetelere göre bugünkü gidiş sürerse, bu katkıların 2000 yılında bu ülkede yaşayanların gelirinin % 80'ine erişecektir.

İtalya'da Sosyal Sigorta'nın ödemeyi yaptığı devlet hastaneleri olmasına rağmen, başlıca hasta bakım hizmeti özel sağlık kuruluşları tarafından yapılmaktadır. Burada «Sağlık Lordları» diye isimlendirilen profesörler onlara inanılmaz ücretler getiren sağlık merkezleri oluşturmuşlardır. Örneğin bu kliniklerin bir kısmında bir hasta üslerini aldırma için 2 milyon lîre ödeyebilir. İtalya'nın eski Sağlık Bakanı Luigi Mariotti şöyle demiştir: «Günde milyonlarca lîre kazanan beyaz gömleklî yarı-tanrı, ortadan kaldırılmalıdır». (Panorama, 14 Ocak, 1976). Bunların yanında İtalya'da 0-1 yaş arası çocuk ölüm ortalaması az gelişmiş ülkelerin düzeyindedir. Bu ortalama İsveç'ten 17 misli, Fransa'dan 5 misli fazladır.

Kapitalistlerin işçi sağlığına getirdiklerinin bir diğeri göstergesi de meslek hastalıklarındaki verilerdir. İşverenin politikası iş gücünü artırmak, sanayide ise toplum sağlığı ve güvenlik harcamalarını kısmaktır. Hızlanma, fizikî ve psikolojik stres, insanların bir makinanın parçaları haline indirgeyecek düzeylere erişen üretim bölünmeleri, vb. gibi öğelerin tümü kapitalist ülkelerde sanayinin insan sağlığına zararları dile getirir. Aşağıda bu konuda bazı gerçekler ve sayılar sunulmuştur. **ILO'ya göre sanayide her yıl 100.000 ölümcül kaza olmaktadır.** Federal Almanya'da 2,5 saatte bir kişi endüstri kazalarında ölmektedir. **Yılda 300.000 kişi endüstri kazalarında sakat kalmaktadır.** Önceki yıla oranla 1976'da bu oran % 4.6 artmıştır. Bunların arasında en sık görülen sakatlanma şekli işitme kaybıdır. Federal Almanya'da sağlıksız düzeylere varacak kadar gürültülü olan 2 milyon işyeri vardır. Gerçek görünümü yansıtmaktan uzak olan resmî istatistiklere göre Fransa'da 1975'te endüstride 1,113,124 kaza olmuştur ve bunların 118,996'sı sakatlıkla sonuçlanmıştır. Humanite'de belirtildiğine göre (Şubat 25, 1977) işe giderken yolda kazalarda ölen 1309 işçi, resmî sayıların belirttiği 1986 iş kazasına bağlı ölüme eklenmelidir. Bu, yılda Fransa'da 3000 kişinin kapitalist çalışma sisteminin kurbanı olduğunu gösterir.

Son yıllarda İtalya'da endüstriyel kazaların sayısı yılda 1.600.000 ulaşmıştır. Bunların içinde 500'ü ölüm, 600.000 tane de çalışmıyacak kadar ileri sakatlıklarla sonuçlananlar vardır. Ocak 1970 ile Aralık 1975 arasında 23.000 çalışan meslek hastalıklarından ölmüştür. (Ortalama günde 18 tane). 9 Batı Avrupa ülkesinde 1974'te oluşan metalurji alanındaki kaza oranları şöyledir: Sayılar çalışma saatindeki kazaları milyonda (3 günde fazla çalışma kapasitesinin kaybı dahil) ortalama İtalya'da 105, Federal Almanya'da 90, Belçika'da 86, Lüksemburg'da 79, Fransa'da 77, Danimarka'da 63, İrlanda'da 45, Hollanda'da 38 ve İngiltere'de 29 olarak belirlemiştir.

Bu sayılar Unita'nın (Eylül 17, 1976) şu yorumuna yol açmıştır: «Kapitalist birikim ve teknik ilerleme süreci çalışma güvenliğini düşünmeden gelişmektedir. Açıktır ki, yatırım politikası üretimde oluşan kazaların engellenmesi için çok az önlem almıştır.

Ayrıca üretime direkt olarak bağlı görünmese bile «endüstriyel» hastalık diye nitelendirilebilecek hastalıkları da hesaba katmak gerekmektedir. Bunlar işin kaybedilmesi veya kayıp korkusu ve tehdidin yaratacağı sinirsel ve psikolojik bozukluklardır. Batı basınında işlerinden çıkarılan insanların geçirdikleri ağır duygusal stresleri izlemek olasıdır. Örneğin Fransa'da yayınlanan burjuva nitelikli haftalık Le Point dergisi (No. 192, Mayıs 24, 1976) kitlesel tensikatlarla işten çıkarılan 377 işçi grubunu incelemiştir. Bunların % 87'si eskiden gayet sağlıklı iken, işlerinin kaybindan sonra % 89'u depresyon, uykusuzluk, baş ağrısı ve alkolizma belirtileri göstermişlerdir. 1977 yılında gelişmiş kapitalist ülkelerde 17 milyona yakın işsiz olduğu gerçeği gözönüne alınırsa, bu sahipsiz insanlar ordusunda oluşacak sinir bozukluklarının sayısı ortaya çıkar.

Bu yazıda belirtilen gerçekler bu konuda yapılabilecek en kapsamlı bir inceleme değildir, fakat sonuç olarak kapitalist toplumda çalışan insanların sağlığının yatırımda öncelikle düşünülen bir alan olmadığı açıklıkla anlaşılır».